

DELAVSKA PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četri leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za tuzemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Mogočna delavska manifestacija.

28. februarja so se zbrali v Beogradu zastopniki vseh obstoječih delavskih strokovnih organizacij in delavskih zbornic v državi. Nezaslišane zahteve združenih jugoslovanskih gospodarskih krogov so vzdramile celokupno delavstvo, ki se je spontano dvignilo v obrambo svojih pravic. Veliko zborovanje delavstva 28. februarja v dvorani centralnega tajništva delavskih zbornic, ko je jugoslovansko delavstvo po svojih vrhovnih predstavnikih izneslo glasen apel na vse, ki imajo skrb in brigo za dobro države in družbe in ko je direktor mednarodnega urada dela g. Thomas ta apel še podkrepil, je pač zgovoren dokaz, da si jugoslovansko delavstvo s težkimi žrtvami pridobljenih pravic ne da vzeti. Združeno delavstvo Jugoslavije je ponovno naglasilo svoje stališče in pokazalo smer in pot, ki vodi v lepšo prihodnost države in družbe.

G. Albert Thomas, direktor mednarodnega urada dela, ki dobro pozna vse posele okoli državnega krmila, saj je bil med svetovno vojno francoski vojni minister, je vsepovsod, bodisi na delavskem zborovanju ali na shodu poslodavcev in pri ministrih sedanje vlade, odločno nastopil za delavstvo. Priznal je v celoti, da je socialna zakonodaja Jugoslavije v primeri z drugimi državami še dosti napredna in morda celo boljša, a zato še ni nikake potrebe jo odstraniti ali poslabšati. Ugotoviti pa je tudi moral, da se socialnozaščitni zakoni ne izvajajo v polnem obsegu in kakor bi bilo potrebno. Koncem svojih opazovanj in razgovorov se je prepričal, kakor je izjavil, da ministrstvo za soc. politiko s svojimi načrti sedanjih zakonov ne namerava poslabšati, kar je po njegovem mnenju tudi edinole prav za državo, delavstvo in za delodajalce.

Zastopniki celokupnega delavstva Jugoslavije so se zglasili pri ministru za soc. politiko in pri zastopniku g. ministrskega predsednika. Delavski zastopniki so smatrali za svojo dolžnost, da poleg pismenega memoranduma, ki je bil predložen merodajnim činiteljem, tudi ustno obrazložijo odločujočim svoje želje in najbolj pereča vprašanja še posebej podčrtajo. Oba zastopnika vlade sta priznala delavskim zastopnikom polno pravico, se v okviru obstoječih zakonov potegovati za delavske interese, ki jih ogrožajo združeni poslodavci z akcijami s svoje strani. Vlada enotno borbo delavstva za neokrnjeno socialno zakonodajo in nje zboljšanje v celoti razume. Zato tudi ne bo uzakonila tega, kar bi pomenilo socialno reakcijo in podnetilo socialno borbo. Spričo njenih izjav smo uverjeni, da je vlada odločena voditi napredno, moderno socialno politiko, kot je to naloga kulturne evropske države, ki ne stremi samo za mirnim sožitjem z drugimi državami in narodi, ampak hoče v celoti upostaviti tudi socialni mir med nasprotujočimi si razredi družbe in to z upoštevanjem interesov predvsem tistih, ki za skupnost največ doprinašajo, to je delovnih množic — proletariata, delavcev in kmetov.

Četrtek 27. februarja.

V Beogradu je prispel g. Thomas. Časnikarjem je izjavil: Namen njegovega prihoda je, da se uveri o položaju delavstva v Jugoslaviji, zlasti pa, kako se izvajajo mednarodne delavske konvencije. Jugoslavija jih je ratificirala že precej, namreč od 29 — 19.

Mednarodni urad dela in krščanski strokovni pokret.

Govorec o zvezah mednarodnega urada dela s poedinimi delavskimi internacionalami, je omenil, da je urad pač v najožjih stikih z amsterdamsko internacionalo. Poleg nje pa je še edina internacionala krščanskih strokovnih organizacij, ki je i po svoji številčni moči i po svojem vplivu vsega upoštevanja vredna in se je znala uspešno uveljaviti v mednarodnem svetu. Tudi v mednarodnem uradu dela že nekaj let sem energično sodeluje, potem ko so se nekako izgladila nasprotstva in se je jasno pokazala nujna potreba mednarodne socialne zakonodaje in za mednarodno socialno politiko.

S komunistično internacionalo urad nima stikov. Tudi s fašisti jih nima, ker fašizem ni internacionalen.

Petek 28. februarja.

V Beogradu so prispela zastopstva vseh delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij in zastopniki delavskih zbornic. Jugoslovansko strokovno zvezo sta prišla zastopata tov. Francé Terseglav, načelnik kluba krščanskih socialistov v Delavski zbornici in tov. Vilko Pitako, načelstveni tajnik JSZ.

Ob pol 12 dopoldne se je vršila seja delavskih strokovnih organizacij in delavskih zbornic.

Ob štirih popoldne se je vršila seja centralnega tajništva delavskih zbornic.

Veličastna manifestacija delavske solidarnosti.

Kmalu po šesti uri popoldne se je začela polniti prostorna dvorana beografske delavske zbornice. Prihajali so delavci in delavke in zastopniki organizacij. Ob pol sedmih je bila dvorana že nabito polna. Vihar navdušenja se je razlegel preko tisočglave množice, ko je stopil na oder Albert Thomas.

Zborovanje je otvoril predsednik beografske delavske zbornice. Pozdravil je g. Thomasa in zbrane zastopnike delavstva iz cele države. V uvodnem govoru je povdarjal centralni tajnik delavskih zbornic dr. Topalovič, da predstavlja zborovanje enotnost volje in hotenja delavstva Jugoslavije.

Zatem so podali poročila o delavskih zakonih:

O zakonu o zaščiti delavcev, Vlad. Pfeifer, tajnik zagrebske del. zbornice, o zavarovanju v naši državi Filip Uratnik, tajnik ljubljanske delavske zbornice in

o zakonu o inspekciji dela, Bog. Čurić, tajnik splitske del. zbornice.

Vsa poročila in predlogi poročevalcev so bili sprejeti z velikim navdušenjem glasno. Govore so razširile vse tri jugoslovanske radioodajne postaje širom države. Nato je govoril direktor mednarodnega urada dela g. A. Thomas.

Govor Alberta Thomasa.

V začetku govora se je spominjal svojega prvega bivanja v naši državi l. 1924., ko je bilo še vse neurejeno in razdejano. Danes mora ugotoviti, da je delavstvo v Jugoslaviji od tedaj presenetljivo napredovalo. »K napredku Vam ne čestitam le kot ravnatelj mednarodnega urada dela, ampak tudi kot strokovničar in socialist,« je dejal.

Poročila, ki so bila iznešena, je proučil in more ugotoviti, da vojuje delavstvo v Jugoslaviji prav isto borbo kot delavstvo v drugih državah. Edina ga-

rancija za dobro zakonodajo in nje izvajanje pa morejo biti delavstvu edino močne njegove strokovne organizacije. »Ako bomo imeli močne strokovne organizacije, je bodočnost naša!«

G. Thomasu, ki je znan kot izvrsten govornik, je cela dvorana vzhiceno aplavdirala. Govor g. Thomasa je nato ponovil dr. Topalovič v srbohrvaščini.

Nato so podali izjave zastopniki strokovnih organizacij. Za »zvezo delavskih organizacij Jugoslavije« je govoril njen tajnik g. Krekić. Povdaril je zlasti pravico delavstva do svobodnega strokovnega združevanja in svobodne strokovne borbe ter zahtevo delavstva po samoupravi v vseh delavskih in socialnih ustanovah, ki so nastale iz delavstva in jih delavstvo vzdržuje. Izjava je bila navdušeno odobravana.

Izjava krščanskega socialističnega delavstva Jugoslavije.

V imenu jugoslovanskega krščanskega socialističnega delavstva je podal tov. Francé Terseglav sledečo izjavo:

Krščansko socialistično delavstvo Jugoslavije, združeno v Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani, Radničkom Strukovnom Savezu u Zagrebu in Jugoslovanskom Savezu u Splitu ponavlja v pogledu socialne zakonodaje svoje načelno stališče, ki ga je izneslo dne 17. januarja 1929 v svoji adresi na Njegovo Veličanstvo Kralja Aleksandra I.

Krščansko socialistično delavstvo Jugoslavije ugotavlja, da je socialna zaščitna zakonodaja, kakor je uzakonjena v naši državi, minimum tega, kar od države zahteva naravno pravo, krščanski družabni red in na moralnih principih sloneča kultura Evrope.

Zato pričakujemo, da se obstoječa socialna zaščitna zakonodaja Jugoslavije ne samo ne bo poslabšala, kakor je to želja jugoslovanskih poslodavskih gospodarskih krogov, nego, da se bo celo izboljšala in izpopolnila, kakor to že obstoječa naša socialna zakonodaja sama predvideva.

Poslabšanje socialne zakonodaje bi po mnenju krščanskega socialističnega delavstva pomenilo socialno zlo ne samo za delavstvo, nego bi nujno imela slabe posledice i za naše gospodarstvo kakor za celo državo in njeno konsolidacijo, ki se more izvesti samo ob upoštevanju upravičenih interesov vseh razredov naše družbe, v prvi vrsti pa upoštevajoč interese delavskega stanu, ki s svojim delom ustvarja bogastvo države.

Ta izjava je bila z odobranjem sprejeta. Za narodno-socialne strokovne organizacije je podal izjavo g. R. Juvan. Tudi njegovim izvajanjem je dvorana navdušeno pritrjevala. Dalje so podali izjave solidarnosti še zastopniki zasebnih in bančnih nameščencev, grafičnega delavstva itd.

V zaključnem govoru je povdaril dr. Topalovič pomen zborovanja, ko je delavstvo države tako enotno kot še doslej nikdar javno povedalo svoje težnje in naglasilo svoje pravice. Delavska predstavništva so izvršila svojo dolžnost v polni meri.

Veličastno zborovanje je bilo zaključeno ob 9 v najboljšem razpoloženju vseh navzočih.

Delavski zastopniki pri ministru za socialno politiko.

V soboto 1. marca ob pol 11 dopoldne se je javila deputacija vsega delavstva Jugoslavije pri ministru za socialno politiko dr. Mate Drinkoviću. Nad 40

delegatov je napolnilo skromen delovni kabinet g. ministra. Delavske težnje in želje mu je obrazložil centralni tajnik del. zbornic dr. Topalovič. Poleg vprašanj okoli revizije socialne zakonodaje je iznesel zlasti vsesplošno delavsko zahtevo po samoupravah v delavskih ustanovah zlasti v okrožnih uradih. Poudaril je, da ni kake ovire niti upoštevanja vrednega razloga, da se ne bi v teh delavskih institucijah upostavilo normalno stanje, to je, da bi se izvršile svobodne volitve. Poudaril je tudi enodušno zahtevo delavstva, da ostanejo vse socialne institucije, kot so inspekcije dela, okrožni uradi, borze dela in delavske zbornice pod edino svojo nadzorno oblastjo — ministrstvom za socialno politiko. Le-to edino imej vso oblast!

G. minister je na kratko odgovoril na vse glavne želje, ki so mu bile izražene. Glede revizije socialne zakonodaje je dejal, da na vsa ta vprašanja ne more in ne sme gledati kot socialist. Kajpak pa mora biti objektivni in nepristranski pretehtavati razloge ene in druge strani. V tem pravcu gre tudi njegovo delovanje. Glede poedinih delavskih institucij je dejal, da je tudi njegovo mišljenje in težnja, da je zanje edina oblast v državi ministrstvo za socialno politiko. V tem pogledu med njim in delavskimi zastopniki ni nikakega nesoglasja.

Nato so delegati še dalj časa ostali v razgovoru z g. ministrom, razpravljajoč o drugih vprašanjih, ki so potrebna rešitve zlasti o potrebi razširjenja pokojninskega zavarovanja nameščencev na celo državo, o vprašanju razmerja med zagrebskim »Mercurjem«, ljubljanskim trg. boln. in podpor. društvom in belgr. omladino, o potrebi ureditve starostne preskrbe monopolskega delavstva itd.

Pri zastopniku predsednika vlade dr. N. Periću.

Delavska deputacija je bila sprejeta zatem ob 12 dopoldne od dr. N. Perića, kot zastopnika predsednika vlade generala Petra Živkovića. Dr. Perić, ki je tajnik vrhovnega zakonodajnega sveta je sprejel deputacijo v dvorani zunanega ministrstva nadvse ljubeznivo. Vsakemu delegatu je prijazno podal roko in se s tem in onim razgovarjal.

Delegati so se v polkrogu zgrnili okoli zastopnika predsednika vlade ter mu na kratko obrazložili namen svojega prihoda in svoje želje. Zlasti so poudarili, da predstavljajo vse delavstvo naše države brez razlike narodnosti, vere in organizacij. Delavstvo je na braniku za svoje težko pribrojene pridobitve popolnoma enotno!

Dr. Perić je najprej izjavil, da bo o vseh vprašanjih izčrpano poročal predsedniku vlade g. generalu Živkoviću. Vse delavske težnje so mu prav dobro znane, saj se od l. 1922, ko je bil on sam minister za socialno politiko, v tem oziru ni mnogo spremenilo. Vse od tedaj budno zasleduje gibanje delavskih strokovnih organizacij v naši državi in razvoj socialne politike.

Uverjen je, da vlada revizije delavskih zakonov ne namerava izvesti docela v smeri poslodavskih zahtev.

Delavska predstavništva bodo imela priliko o vseh novih zakonih, ki se tičejo delavstva, izraziti svoje mišljenje. Dr. Perić je nato dejal: »Vlada pa bo sama 33-krat premislila, kakšne zakone bo podpisala!«

Kakor se njemu zdi, delavstvo noče drugega kot da se ohranijo sedanji zakoni neokrnjeni in da se v polnem obsegu iz-

vajajo. Spričo poslodavskih zahtev je to stališče tudi najbolj pravilno. Res je, da se pri nas socialni zakoni ne izvajajo in ne upoštevajo tako, kot bi se morali.

Delavska deputacija je vzela izjavo g. zastopnika ministrskega predsednika z zadovoljstvom na znanje.

Združeno jugoslovansko delavstvo je močno manifestiralo enotnost svojega stremjenja. Hoče biti v državi in družbi upoštevano toliko, kot mu gre po naravnem pravu. Hoče moderno državno socialno politiko in socialno zaščito pred izkoriščanjem.

Albert Thomas nad delodajalci.

V soboto 1. marca se je g. Thomas sestel v belgrajski industrijski zbornici z delodajalci. Sestanek je vodil guverner Narodne banke Bajloni. Delodajalci so razlagali vse nepravilnosti, ki jih ima naše gospodarstvo zaradi socialne zakonodaje. Zato hočejo zakone, ki se lahko izvajajo in zato se mora obstoječa zakonodaja revidirati. Delavci v svojih poročilih in spomenicah pretiravajo. Sicer pa je tudi delodajalcem na srcu dobrobit delavstva. Govorili so trije tajniki industrijskih zbornic.

G. Thomas je izjavil v svojem govoru, da se z mišljenjem poročevalcev

ne more strinjati. On je vaju v tem pogledu odkritosrčnosti, iskrenosti in stvarnosti. Če so težkoče, niso krivi delavci. Načina rešitve, ne predlaga, ker to ni njegova naloga. Mnenja pa je, da bi bilo najbolj prav, ako bi se v tem oziru med seboj pogajali delavci in delodajalci sami. Tudi sicer priporoča delodajalcem, da vzdržujejo z delavskimi organizacijami stalne stike.

Tajnik »Zveze industrijcev« ing. Šuklje je izjavil, da se v krajih preko Save in Donave delavski zakoni v celoti izvajajo! V možnost pogajanj med industrijci in delavci ne veruje, čeprav je zase uverjen, da bi rodila uspehe. Za pogajanja z delavstvom se je izjavil tudi dr. Čurčin.

Albert Thomas in kršč. soc. delavstvo.

Direktor mednarodnega urada dela g. Thomas je v razgovoru z zastopniki organiziranega kršč. soc. delavstva ponovno izrazil vse priznanje njegovemu delu. Med drugim je izrecno poudaril:

»Kršč. soc. delavstvo je močan faktor ne samo v Jugoslaviji, marveč je važen činitelj za pomiritev in konsolidacijo Evrope in pravičnega družabnega reda, za katerim stremi s svojo na trdnih etičnih načelih slonečo ideologijo in praktično požrtvovalnostjo.«

Lepši zobje,
Zdravi zobje,
Duhteča usta!

ske sodišče II. stopnje pri generalni direkciji drž. železnic iz uslužbenecv generalne direkcije in ministrstva za promet. Sodnike za sodišča obeh stopenj imenuje minister za promet za dobo treh let. Sodniki so zapriseženi.

Disciplinsko postopanje se deli na disciplinsko preiskavo in disciplinsko razpravo. Uslužbenec, zoper katerega se uvede disciplinsko postopanje se mora o tem obvestiti ter se mu mora tudi označiti dejanje pregreška in odrejenega preiskovalca.

Disciplinska preiskava ima namen ugotoviti vse okolnosti, ki obdolženca obremenjujejo ali opravičujejo. Priče sme preiskovalec zaslišati tudi pod prisego, če so njih izpovedbe bistvene važnosti.

Če je bilo uvedeno disciplinsko postopanje radi dejanja, ki je kaznivo po kazenskem zakonu, se obvesti o tem tudi pristojno sodišče. Ako smatra direkcija, da bo to dejanje imelo za posledico kazenski odpust iz službe, preda zadevo disciplinskemu sodišču ter ga obvesti, da se je priobčilo dejanje tudi rednemu sodišču. Disciplinsko sodišče sme izreči kazen odpusta iz službe, ne da bi čakalo na sodbo rednega sodišča. Če pa spozna, da ni treba uporabiti take kazni, ustavi disciplinsko postopanje in odloži sojenje do izvršne razzsodbe rednega sodišča.

Proti taki odločbi ima direkcija pravico do pritožbe na disciplinsko sodišče II. stopnje, ki lahko vrne predmet sodišču prve stopnje, da razzsodi o njem.

Ako redno sodišče uvede kazensko postopanje zoper železniškega uslužbenca, obvesti o tem pristojno direkcijo, da ta potem event. uvede disciplinsko postopanje zoper istega.

Če je žel. uslužbenec obsojen od kazenskega sodišča na izgubo zvanja ali če je obsojen radi pregreška, s katerim je združena izguba državne službe, se uslužbenec odpusti iz službe, ne da bi se uvedlo disciplinsko postopanje. Če pa uslužbenec ni obsojen na tako kazen, odloča potem direkcija ali se preda uslužbenec disciplinskemu sodišču ali ne.

Če je uslužbenec obsojen pri kazenskem sodišču na zapor za izvesten čas in če po obstoječih zakonih ni treba, da bi se radi tega odpustil iz službe, se mu da v posebno izjemnih slučajih dopust po predhodnem povoljnem mnenju disci-

plinskega sodišča in sicer zato, da pre- stane kazen. Ako pa disciplinsko sodišče ne bi dalo povoljnega mnenja, se uslužbenec odpusti. Za čas dopusta ne dobi nobenih prejemkov in se mu tega časa tudi ne šteje ne za napredovanje ne za pokojnino.

Razpisana službena mesta.

1. Za čuvaja proge vlakojavilnica št. 4 na progi Ljubljana — Planica (pri nadz. proge Podnart-Kropa). Upravno stanovanje je v čuvajnici št. 50. Prošnje je vlagati do 12. t. m.

2. Za čuvaja proge zaporniško mesto pri čuvajnici št. 39a pri prog. sekciji Maribor kor. pr. Upravno stanovanje v čuvajnici št. 40. Termin do 13. t. m.

3. Za čuvaja proge mesto progovnega obhodnika na čuvajnici št. 583 pri prog. sekciji Zidani most. Upravno stanovanje v čuvajnici št. 569. Termin do 14. t. m.

4. Za čuvaja proge vlakojavilnica št. 5 pri prog. sekciji Maribor gl. pr. Upravno stanovanje v čuvajnici št. 476 med postajama Poljčane — Ponikva. Termin do 15. t. m.

5. Za čuvaja proge mesto progovnega obhodnika na čuvajnici št. 583 pri prog. sekciji Zidani most. Stanovanje v čuvajnici št. 595. Termin do 23. t. m.

Vsem članom! Ker se dogajajo slučajji, da posamezni člani s proge prihajajo v raznih zadevah v tajništvo Prometne zveze ob času, ko ni uradnih ur, ter si s tem po nepotrebnem delajo pota, sporočamo ponovno, da se vrše uradne ure vsak četrtek, petek in soboto od 18 do 19 in vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu od 10 do 12 dopoldne.

Pragersko. Plačilnica Pragersko sklucuje v nedeljo 9. marca članski sestanek ob 3 popoldne v gostilni Bergles Karla na Pragerskem. Vsi člani se pozivajo, da se sestanka v čim večjem številu udeleže. Poroča delegat osrednjega odbora.

Zidani most. Plačilnica Zidani most sklucuje v nedeljo 16. t. m. ob 2 popoldne v restavraciji Ivančič v Zidanem mostu informativni članski sestanek plačilnice. Tovariši sosednjih plačilnic vabljeni. Poročilo poda delegat osrednjega odbora.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem osrednjemu odboru S. Z. Ž. J. za nakazano podporo 150 Din, katero sem prejel radi bolezn. — Franc Kaltenbek, Maribor.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Naša internacionala.

Seja širšega odbora Mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij se bo vršila 25. in 26. aprila v Berlinu. Dnevni red je zelo obširen in strogo strokoven.

O položaju internacionala in strokovnega pokreta v poedinah državah bo poročal glavni tajnik internacionala Serrareus. Sledila bodo strokovna poročila o vprašanjih, ki se točasno rešujejo v mednarodnem uradu dela: o prisilnem delu v kolonijah, o delovnem času zasebnih nameščencev, o pomorskem delavstvu, o delovnem času v rudarstvu in o nedeljskem počitku in nedeljskem delu.

Ob priliki desetletnega obstoja krščanske strokovne internacionala se bo vršilo tiste dni v Berlinu tudi veliko manifestacijsko zborovanje, ki ga bo vodil predsednik internacionala tov. Bernhard Otte. Pozdravne nagovore bodo imeli zastopniki vseh priključenih državnih strokovnih central. Tov. Serrareus pa bo govoril o stremljenju mednarodnega kršč. soc. strokovnega pokreta.

Jugoslovanska strokovna zveza bo zastopana vsaj po enem delegatu. Zastopniki strokovnih organizacij, ki se bodo sešli 25. in 26. aprila v Berlinu, bodo gostje nemških strokovnih organizacij.

Železničarski vestnik.

Disciplinsko postopanje po zakonu o drž. prom. osebju.

Po zakonu o drž. prom. osebju razločujemo administrativne in disciplinske kazni; za manjše pregreške se kaznuje administrativno, za težje prekršitve službenih dolžnosti pa je predpisana disciplinska kazen. Za to slednjo je predpisano posebno obravnavanje, ki je slično sodni obravnavi pri rednih kazenskih sodiščih, samo da se vrši zadeva pri direkcijah ozir. generalni direkciji drž. železnic in je disciplinsko sodišče sestavljeno iz uslužbenecv teh direkcij.

Imamo disciplinsko sodišče I. stopnje pri oblastnih direkcijah in tako II. stopnje pri generalni direkciji drž. železnic. Zoper razzsodbe disciplinskega sodišča I. stopnje je dopustna pritožba

na disciplinsko sodišče II. stopnje v roku 15 dni po priobčitvi in sicer ima to pravico obtoženec in tožitelj. Zoper razzsodbo discipl. sodišča II. stopnje pa ni pritožbe na višjo inštanco.

Disciplinsko sodišče obstoji iz petih sodnikov in sicer so trije iz uradnikov I. kategorije, od katerih je eden vedno predsednik, in pa dveh uslužbenecv iz kategorije in stroke onega uslužbenca, o katerem se sodi, ali pa iz najbližje sorodne stroke. Tožitelj je šef pravnega odseka ali pa zdravnik, ki ga ta določi. Istotako mora biti tudi zapisnikar pravnika.

Obtoženec ima pravico vzeti branitelja izmed uslužbenecv državnih prometnih naprav ali pa izmed odvetnikov. Slično je sestavljeno tudi disciplin-

Atom:

Pravica do življenja in zdravja.

(Delavska okrožnica Leona XIII.)

62. Kar se tiče varstvo telesnih in onanjih dobrin je treba najprej iztrgati uboge delavce iz besnenja onih pohlepkih ljudi, ki brezmejno izkoriščajo osebe kot blago radi dobička. Ne pravičnost, ne človekoljubnost, namreč ne trpite, da bi se zahtevalo toliko dela, da bi oslabeled duh radi prevelikega dela, in obenem s telesom podlegel vsled utrujenosti. V človeku je namreč, kakor vse njegovo bistvo, tudi delavna sila obdana z gotovimi mejami, preko katerih ni mogoče iti. Sicer se ista pomnoži z vajo in rabo, toda le pod tem pogojem, da večkrat preneha delati in da počiva. Gledati je torej treba, da se usakdanje delo ne zavleče na več ur, kakor dopuščajo moči. Kakšni pa morajo biti presledki počitka, je treba presoditi iz različne vrste dela, iz okoliščin časov in krajev, iz zdravja samega delavca. Katerih delo je izsekavanje kamenja iz zemlje, ali izkopavanje železa, bakrene rude in drugih tovrstnih stvari, ki so v globini skrite, njih delo se mora, ker je mnogo težje in tudi škodljivo zdrašju izravnati s krajšo dobo. Gledati je tudi treba na letne čase, kajti neredko se iste vrste delo v enem času z lahko prenaša, v drugem času se pa na noben način ne more prenašati ali ne brez največje težave.

Najbolj prvotna pravica človekova je njegova pravica do življenja. Ta pravica tvori takorekoč

podlago vseh drugih naravnih pravic, karkoli jih človek sploh ima. Če se taji in omalovažuje ta pravica človekova postanejo vse druge naravne pravice, kakor n. pr. pravica do zasebne lastnine, pravica do zakonskega življenja kratkomalo brezpredmetne in ničeve.

Pravica do življenja in pravica do zdravja, ki iz prve povsem naravno sledi obstoji v tem, da ima človek pravico, da je obvarovan pred vsemi škodljivimi vplivi, ki bi mu kakorkoli mogli škodovati na življenju in zdravju. Torej to ni kaka posebna pravica, ampak povsem naravna dolžnost, ki jo ima vsak človek sam do sebe in država do svojih državljanov. Ta dolžnost še zdaleka ni izčrpana s tem, da država štiti državljane pred umorom, ropom, tatvino itd. Človek ima pravico, da ga nihče ne oškoduje na življenju in zdravju, to se pravi, kjerkoli bi nastopila možnost takega oškodovanja, stopi ta pravica v veljavo. Predvsem pa stopi v veljavo v gospodarskem življenju, v katerem je človekovo življenje in zdravje tolikim nevarnostim izpostavljeno.

Povsem naravno slede iz tega vse pravice in njim odgovarjajoče dolžnosti delavskega varstva ali zaščite. In kjer so razmere take, da si posameznik ne more braniti lastnega zdravja in življenja, mora to izvrševati družba, v kateri živi in sicer v prvi vrsti država. Delavci, ki so prisiljeni delati v zdravju ali življenju škodljivih podjetjih, katerim se nalaga prehudo ali predolgo delo, se ne morejo sami braniti. Velikokrat nevarnosti za svoje zdravje in življenje

sami niti presoditi ne morejo. Zato jih mora varovati država z zakoni. Take zakone, ki se imenujejo zakoni za delavsko varstvo zahteva pravičnost in so naravnost dolžnost države.

Ker je delavska okrožnica namenjena vsemu katoliškemu svetu, se razumljivo papež ne more spuščati v posamezne točke delavskega varstva. Vendar pa poudarja odločno, da ne pravičnost in ne človekoljubnost ne dovoljujeta zlorabe delavskih človeških sil, kakor se dandanes tako pogosto godi.

Delo je utrudljivo, človeška moč pa je omejena, zato se mora dati delavcem večkrat in dovolj odmora med delavnim časom, drugače nujno mora hirati. Istotako se mu ne sme nalagati toliko dela, da bi s počitkom ne mogel nadomestiti izgubljenih delavnih sil, ker mu gotovo krajša življenje in škoduje zdravju.

Težje delo kakor v različnih rudokopih, tovarnah mora biti primerno krajše, ker povsem naravno človeka mnogo bolj izčrpa težko kakor lahko delo.

Ozirati se je treba na vremenske nepravilnosti, na mraz in vročino, ki imata na človeka velik vpliv. Temu primerno je treba delo skrajšati ali pa se morajo delavski odmori primerno razdeliti. Z eno besedo, vse kar bi moglo škodovati delavcu na zdravju in življenju, mora socialna zakonodaja upoštevati. Tudi delavec je namreč član države, katere prva naravna naloga je, da varuje časne dobrine svojih državljanov in delavčevo delo je, ki ustvarja bogastvo držv.

Kovinarji.

Jesenice. Glasom sklepa seje vodstva strokovne skupine kovinarjev z dne 2. marca se sporoča vsem onim članom, ki so bili v tovarni reducirani zaradi pomanjkanja dela, da naj se javijo v nedeljo, dne 8. t. m. dopoldne od pol 10 do 12 v pisarni strokovne skupine kovinarjev, I. nadstropje, levo, v »Krekovem prosvetnem domu«. Vsak naj prinese s seboj člansko legitimacijo.

Nadalje se v svrhu točnega poslovanja naproša vse članstvo, da se v vseh zadevah bodisi strokovnega ali organizatoričnega značaja, poslužuje zato določenih uradnih ur. Kot do sedaj se do nadaljnjih navodil vršijo tudi vnaprej. Le v nujnih slučajih se obračajo na funkcionarje med tednom. Kot povsod, tako mora tudi v strokovni organizaciji vladati red, če hočemo, da bo lahko vršila svojo nalogo. Kajti, če poleg tega, da se z disciplino lajša nehalno delo voditeljem, imajo želje in zahteve članov vedno hitrejši in ugodnejši uspeh. Službujoči odbornik je poleg svoje odborniške dolžnosti med uradnimi urami še posebej zato dolžan vsako željo izpolniti. Vede pa, da kot od funkcionarja, tako tudi od slehernega člana zahteva organizacija najprej izpolnjevanje dolžnosti, potem šele pravico. Organizacija ni ne predsednik in ne poedinec, ampak mi vsi z enakimi pravicami in dolžnostmi. Bodi član, ne samo s članarino, ampak s srcem in vso notranjostjo, pa boš v veselju izpolnjeval dolžnosti in žel pravico!

Banski uslužbenci.

Žirovnica. V nedeljo 2. marca se je vršil redni letni občni zbor tukajšnje »strokovne skupine uslužbencev elektrarne«. Udeležba je bila razmeroma povoljna. Odborniki so podali poročila o delu in gibanju organizacije v pretekli poslovni dobi. V strokovnem oziru je organizacija izposlovala za uslužbenstvo marsikatero ugodnosti. V glavnem pa je šlo stremenje organizacije za tem, da izposluje uslužbenstvu starostno zavarovanje. V ta namen je organizacija že pri bivši oblastni upravi storila primerne korake, katera pa radi preureditve države v banovine tega vprašanja ni rešila. Organizacija bo tudi v bodoče stremela za tem, da bo banska uprava nadaljevala od bivše oblasti započeto delo za ureditev starost. zavarovanja. Iz organizatoričnega poročila je bilo opaziti, da nekateri člani precej zanemarjajo dolžnosti do organizacije. So pa med nami tudi taki, ki kršijo disciplino organizacije, kar zelo kvarno upliva na uspešno

delo organizacije. Zastopnik centrale je v daljšem poročilu pojasnil dosedanje ukrepe in izgleda za izvedbo starostnega zavarovanja. Dotaknil se je tudi vseh drugih aktualnih vprašanj iz splošnega strokovnega in gospodarskega položaja delavstva. Po podanih poročilih je bil izvoljen zopet stari odbor, kateri nam daje dovolj jamstva, da se bo organizacija kakor dosedaj tudi v bodoče trudila ustvariti uslužbenstvu čim ugodnejši položaj. Pri slučajnostih se je razvila zelo živahna debata, ki je izčistila nekatera nespornostna mesta med uslužbenstvom. Občni zbor je s tem dosegel popoln uspeh in začrtal nov program za bodoče delo. Tovariši, od nas samih je zavisno, kakšni bodo uspehi!

Svečana proslava

70 letnice staroste kršč. soc. delavskih organizacij

Jože Gostinčar-ja

Spored:

18. marca: Ob 8 zvečer: Svečana akademija kršč. soc. delavske mladine. Dvorana Delavske zbornice

19. marca: Ob 8 zjutraj: Sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Cerkev sv. Jožefa. Ob pol 10 dopoldne: Slavn. zborovanje kršč. soc. delavstva. Govorita tov. Franc Terseglav in Joža Langus. Dvorana Delavske zbornice.

Delavci, delavke! Udeležite se proslave v čim večjem številu!

Jugoslovanska strokovna zveza

Centrala Krekovih družin

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Pohorju. Vkljub blatu, ki sega skoraj do kolen, smo se zbrali k našemu mesečnemu sestanku. Ti sestanki so že postali nekaka potreba, kot da je to nekaj, kar mora biti. Zbere se nas precej lepo število, toda še vedno ne toliko, kar bi našim dejanskim razmeram odgovarjalo. Lahko bi trdili, da se je naša misel usidrala in nam trudapolno delo, ki so ga vršili nekateri naši člani s pomočjo ekspoziturnega tajništva že rodi sadove.

Ob tej priliki nam je tov. tajnik iz M. poročal o dogodkih, ki so se v teh dnevih odigrali v Belgradu. Sicer pa kaj bi naj nam v tem slučaju govoril, saj nas je to vendar najbolj zanimalo, kaj se bo zgodilo z našo soc. zaščito, kaj z starostnim zavarovanjem itd. Zeleli bi, da bodo imeli naši zastopniki mnogo uspehov, našim tov. pa svetujemo, da se organizirajo, kakor tudi drugod po Sloveniji, kajti ako bomo v takih slučajih poslali zastopnike, katerim bo mogoče na merodajnih mestih reči: zastopamo vsjo slovensko oz. delavstvo cele Jugoslavije; tedaj se bo tudi popolnoma drugače rezal naš kruh pri soc. zakonodaji.

Tistim, kateri trdijo, da organizacija ne dela, pa povemo samo to, da je zelo lahko zabavljati, toda težje ustvarjati. Pa zamenjajmo vloge in naj enkrat neorganizirani začnejo s kakšnimi akcijami, bomo videli, koliko bodo imeli uspehov. Mi jih bomo drage volje podpirali in ne razdirali, kar delajo oni ob vsaki priliki. — Kamnosek.

Tovarš! Tovarišice!

Te dni izide kot redna knjiga Krekove knjižnice zbirka proletarskih novel, ki jih je spisal slavni pisatelj Martin Andersen Nexé. Ta mesec je še čas, da si nabavite knjigi po nizki ceni tako, da pristopite kot člani Krekove knjižnice, kjer s članarino 4 Din mesečno dobite vsake štiri mesece po eno lepo knjigo. Prijavite se tudi kot nabiratelj članov, kajti kdor nabere deset članov, dobi knjige zastoj.

Tovariši in tovarišice, delavska zaveza naj se kaže predvsem v tem, da podpiramo svoje delavske ustanove, predvsem pa svoj delavski tisk in najbolj lepo knjigo, naše delavske povesti. Zivela Krekova knjižnica! Pristopite kot člani! Pišite takoj!

Jaka: »Vidiš, tam-le gre oni lopov, ki me je opeharil za 100.000 dinarjev.«
Peter: »Kako to? Razloži mi.«
Jaka: »Svoje hčere mi ni hotel dati.«

Jože Bor:

Pohujšanje na dvorišču.

»Pohujšanje se je pripeljalo na naše dvorišče. Upornik se je pojavil med nami, se vstopil sredi dvorišča in po teptal v blato naše delo. Za krivičnike nas je krstil, svojega gospodarja je zmerjal hlapec upornik. Pomislite, gospodje! Nekdo je razlil vino. Delavec, neroda. Morda je bil celo pijan. In, glejte, pravično smo odtrgali izgubo od njegove plače — in, kaj se je zgodilo? Vzrastel je na dvorišču prevratnik, stisnil roke v pesti in zakričal, da je slišala bela naša Ljubljana: »Krivica se godi! Pošteno smo odmerili in odtehtali, na, pa nas je oblatil.«

Jezno so se zaiskrile oči, mrmanje je napolnilo sobo, le gospod Benjamin se je oglašil glasno:

»Ne sodimo človeka kar tako. Morda mu je beseda kar tako vzrastla iz ust, da se je niti zavedel ni.«

Ravnatelj se je nasmehnil. Prijatelja sta bila z gospodom Benjaminom, zato mu je pritrdil:

»Seveda. Tudi jaz bi se pridružil tej misli.« Spomnil se je na pismo Janezovo, v hipu je ugledal pred seboj barako in mater in otroka... pa se je spomnil še dalje, kako je bil mlad in si je utiral pot v prepričanju: delavec je človek in le oni je človek, ki dela... prav daleč v megli je rastle prva njegova mladost, prisega, kako se bo boril le za one, ki se jim krivica godi... obraz mu je postal mehak. »Odpustili smo ga, za zgled in poboljšanje.«

»Tako je prav in pametno,« je prikimal gospod Kljun.

»Vendar pa je mož revež. Zeno ima, otroke — tudi pošten je. Spisal je pismo, naj ga sprejmemo nazaj. Jaz bi bil zato.«

»Tudi jaz!« se je oglašil gospod Benjamin. »Bodimo dobri! Dobrota je edino zmagoslavno orožje.«

»Kaj pa še!« je zagodrnjal gospod Kljun in profesor Suhač je pokimal. »Kazen mora biti. Kdaj ste čuli, hm, da bi hudodelcu kupili kočijo, ga ovenčali s cvetjem, mu dali vina in mesa za kazen?«

»Le potuhe ne, potuhe!« je poskočil Suhač.

»Revež je delavec,« se je boril gospod Benjamin. »Koliko plače pa je imel, gospod ravnatelj?«

»Dvesto in petdeset dinarjev na teden!«

Kljun je naglo vstal: »Kaj, sem li prav slišal? Dvesto petdeset dinarjev na teden! Rabsipnost! Strojepisko imam, ki ima šole za seboj, pa mi že šesti mesec dela brez plače! To je razmetavanje!«

Gospod Boben je dvignil roko: »Mislim takole. Sprejmemo ga nazaj, seveda, če obljubi poboljšanje. Za kazen pa mu znižajmo mezdo.«

Spogledali so se in prikimali. Zelenec je odleglo, saj se je vse prav izteklo. Tedaj pa je vstal gospod Kljun, odkašljal se je in se oprl z obema rokama na mizo:

»O! Kar tako pa ne! Znižanje mezde ni kazen! Znižanje mezde je pravičnost. Kazen pa mora biti! Kaj vendar mislite! Ali naj mi na svojih nedolžnih prsih redimo gade? Modrase? Skorpijone! Pravim: morala! Morala! Grešnik naj se izpokori! Pohujšanje naj se odpravi! Delavec se je uprl. Upor je največji greh, ki se popravi le s ponižanjem!

»Ponižanje! Sprejmemo ga nazaj, nočem biti edini, ki bi se upiral, saj smo socialni ljudje in razumemo bedo. Toda brez kazni ne! Prosi naj odpustitve vse, katere je razžalil. Roko naj jim poda, naj izkaže svojo ljubezen. Odpustitve — potem je spet lahko naš. Tako!«

Obrišal si je pot na čelu, kajti tako mu je tekla beseda, in se vsedel.

»Zavoljo mene!« je rekel ravnatelj in zapisal sklep na Janezovo pismo, saj ni nihče ugovarjal...

Potem so govorili še o razdelitvi dobička, pa kako bi nakupili lastne vinograde, saj kmetje so zadolženi, slaba jim prede, določili so dan občnega zbora, posmejali so se tej ali oni stvari, zadovoljnost je rastle, se vzpenjala do stropa in se širila do okna, od koder so se čula klicanja delavcev, ki so pospravljali klet, po sklepu pa so vstali in odšli na cesto. Važno se je vsedel gospod Kljun v svojo kočijo: »V kavarno!« je ukazal... konji so potegnili in odplavali med belimi kosmiči decembrskega dne...

Gospod Zelenec je ostal v sobi in se vsedel za mizo. Podprl si je obraz, oči pa so gledale v Janezovo pismo, pisano z okornimi, prosečimi delavnimi prsti...

4.

Naslednji dan.

Janez je obstal pred sobo za seje, potrkal je in vstopil pred ravnatelja Zelenca:

»Prosim, kako je z mojo prošnjo?« Zelenec je vstal, odkašljal se je, pogledal skozi okno in si popravil lase:

»Gospodje so bili razburjeni. Spoznali pa so, da ni toliko krivde v vas samih, v vašem prepričanju, ker verujejo, da vas je napadlo nekaj nepriča-

kovanega. Tudi jaz vem: niste grešili vedoma, kakor se pravi, iz trdnega sklepa. Nepoznanje je rodilo vaš greh in mislim, da je moja dolžnost, sveta dolžnost, da vam razložim, komu služite in kakšne so vaše pravice.«

Janez ga je prekinil: »Prosim ali sem sprejet nazaj?« Zelenec se je obotavljal:

»Ste prav za prav, to se pravi, ne prav naravnost! Izvršiti morate namreč proti dejanje. Kakor nekdo, ki stori greh, naredi pokoro tako morate tudi vi napraviti korak, ki bo izbrisal madež iz vašega dela. Vi ste bili v službi, Sprejeti ste bili, delo vam je bilo dano, kupčija je bila sklenjena. Vi ste bili prodajalec, mi smo bili kupec. Vsaka pogodba da zavezancu pravice in dolžnosti. Vaša pravica je bila vaša mezda, vaša dolžnost je bila pokorščina. Naša dolžnost je bila točno odrajavati vaš zaslužek, naša pravica pa, zahtevati od vas uboganje. Kajti odgovorni smo za vas pred Bogom in pred ljudmi. In kako ste vi izpolnjevali svoje dolžnosti? Dvignili ste roko nad svojim gospodarjem. Uprli ste se, očitek krivičnosti ste mu vrgli v obraz. Kajti delniška družba ni, kako bi rekel, ena sama oseba. Vsi, ki so nad vami, so vaši gospodarji in zato morate poznati predpisano spoštovanje. Kam pridemo, če bi bilo vsakomur dovoljeno, da se upira po svoji volji? Niti kapljice vina bi ne prodali in to bi bila smrt naše družbe. Vi ste storili dvojni greh: uprli ste se in pa uprli ste se vpriču svojih tovarišev. S tem ste vrgli v srca svojih tovarišev pohujšanje, saj vemo kako so vpili za vami: krivica, krivica! Pozabili ste, da je družba vaš gospodar in da nikdar in nikjer ne smete metati kamenja nanjo! Vendar, kakor rečeno, sprejeti ste nazaj v delo!«

in varuje ne samo belo temveč tudi barvano perilo. Pa tudi za volno in svilo je idealno sredstvo za pranje

Doma in po svetu.

Novi zakoni. Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o bolnicah in zakon o zdravstvenih občinah. — Bolnice so odslej državne, banovinske in občinske. Bivša deželna bolnišnica v Ljubljani je po novem zakonu zopet državna. Zakon določa tudi, da morajo mesta z nad 20.000 prebivalci sama graditi bolnišnice. Sprejel je že zakon o lekarnah ter o prometu z zdravili.

Zakon o Privilegirani agrarni banki je bil spremenjen.

Vrhovni zakonodajni svet zboruje in razpravlja o izvršilnem redu ter o zakonu o železnih in javnem prometu.

Konferenca banov o bankskih proračunih je zaključena. Vlada je o teh proračunih že razpravljala na seji in jih v glavnem odobrila. — Proračun dravske banovine je bil sicer v finančnem ministrstvu znižan, vendar bo banovina razpolagala z večino sredstev bivših oblastnih samouprav. Izdatki bodo znašali okoli 130 milijonov dinarjev.

Bombni atentat je bil izvršen 3. marca v Pirotu. Ranjenih je bilo 25 oseb. En ranjenec je podlegel. Atentat so izvršili makedonstvujušči. Krivcev še niso izsledili.

Banske gospodarske konference se bodo skicale v smislu sklepa konference banov v Belgradu po vseh banovi-

nah. Drinska banovina jo je že sklicala v Sarajevu. Kdaj se bo vršila ta konferenca v Ljubljani, še ni znano. Gotovo bodo pozvani na konferenco vsi — producenti in konsumenti.

Objavljeno je **pastirsko pismo jugoslovanskih škofov o vzgoji in šoli**. V njem škotje ugotavljajo, da spada vse ono kar se tiče duše pod oblast cerkve. Obsojajo vzgojne načine, ki izključujejo nadnaravna sredstva ali jih zanemarjajo, odklanjajo tudi skupno vzgajanje obeh spolov. Izjavljajo, da ne smejo mirovati, dokler ne bo priznana krščanska vzgoja otrok, verska šola ter nje ravnopravnost z državnimi šolami.

V prvem draginjskem razredu je v smislu odločbe ministr. sveta od 22. januarja tudi Ljubljana poleg Beograda, Zagreba, Sarajeva, Splita, Sušaka in Zemuna. Povišane draginjske doklade pripadajo drž. uradnikom od 1. februarja t. l. dalje.

Bratoyska skladnica v Sarajevu bo zgradila svojo palačo; bo trinadstropna.

Nemirna Bolgarija. Istočasno skoraj kot atentat v Pirotu sta bila v Sofiji umorjena dva bolgarska časnikarja. Tudi to je delo makedonstvujuših. Ubita časnikarja sta bila iz njihovih vrst.

Masaryk, predsednik češkoslovaške republike, praznuje 80 letnico. Komunisti in nemški nacionalisti demonstrirajo proti njemu. Katoliška slovaška stranka stoji ob strani.

Velike povodnji so v južni Franciji. Cela mesta so pod vodo. Utonilo je 24 ljudi.

Francosko vlado je sestavil zopet Tardieu. Kriza je precej globoka in bi bila tudi nova vlada le provizorna s čisto določenimi nalogami: da se predvsem more nadaljevati delo na londonski razorožitveni in ženevski carinski konferenci in da se reformira davčna zakonodaja, ki je zelo zastarela.

Izid konferencie o carinskem premirju je povsem negotov.

Konferenca o vzhodnih reparacijah, ki se vrši v Parizu bo najbrž odgodena na nedoločen čas, ker ni predvideti sporazumne rešitve višjih vprašanj.

V Indiji se je borba pričela. Ghandi je izročil podkralju Irvinu ultimatum.

Bojkot države, državne uprave in sodstva in angleške trgovine se začne na celi črti.

Nemška vlada preživlja težke čase. Nemška ljudska stranka se zlasti upira sprejeti nove davke. Tudi centum ni z vsem zadovoljen. — Odstopil je tudi pruski notr. min., socialni demokrat Grzesinski, šef berlinske policije in strah komunistov in fašistov. Vzroki odstopa so politični. Odstopivši je bil zagrižen nasprotnik cerkve, sicer pa vnet republikanec.

Španija se po padcu diktature zelo počasi urejuje. Prebivalstvo se vedno bolj vnema za republiko. Tudi velik del armade je za republiko. Vlada obljubljuje razpis svobodnih volitev, vendar še ni uvedla svobode tiska in govora. Boje se tudi raznih delnih, ali celo generalne stavke delavstva.

V Rimu so bili obsojeni na večletno težko ječo pred izrednim sodiščem za zaščito države trije goriški Slovenci. — Aretirani so bili že l. 1928.

Pet milijonov je brezposelnih v Združenih državah v Ameriki. Ne vodijo pa nobenega razvida brezposelnih, nimajo nikakih javnih posredovalnic za delo. Zato Američani sami pravijo, da je brezposelnih dejansko še mnogo več. Po raznih mestih prirejajo brezposelni demonstracije in zahtevajo dela in kruha. Druge države imajo v primeri z Ameriko dosti manjšo brezposelnost.

Komunisti se v vseh državah pripravljajo na internacionalni bojni dan brezposelnih, ki je določen za 6. marec. Na drugi strani pa se tudi pripravljajo policije v vseh večjih evropskih mestih. V Pragi je policija že aretirala večje število komunistov.

Čez hribe in doline . . .

Huda jama. Dne 1. marca je umrl naš tovariš rudar Troha Franc. Pri Trb. premog. družbi je delal 24 let. Bil je dva meseca bolan ter je zadnji čas že toliko okrevljal, da je hotel iti na delo. Zadel pa ga je kap. Naj počiva v miru!

Maribor. Delavci, nameščenci! Dne 1. marca je otvoril »Mariborski konzum, r. z. z. o. z. v Mariboru«.

Najnovejša zaloga šivalnih strojev, koles, gramofonov, velika izbira gramofonskih plošč (slovenske pesmi, kupleti, koncerti ter plesi itd.). — Cene nizke!

Na obroke!

svojo lastno konzumno prodajalno z vsem špecerijskim blagom v Mariboru. Glavni trg 21. Član zadruge postane lahko vsakdo, ki vplača 10 Din pristopnine in delež 100 Din. Za vse blago, ki se bo nakupovalo pri zadruzi, bodo dobili člani ob letu 3% dividendo. — Svoji k svojim!

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 2 čevljarjema, 7 hlapcem, 2 delavcema, 1 pohišt. mizarju, 1 žagarju za venecijanko, 2 dežnikarjema, 2 vrtnarjema, 2 krojačema, 1 sedlarju, 1 opekarskemu mojstru, 13 vajencem. — 1 dežnikarici, 4 kmečkimi deklam., 5 služkinjam, 2 samostojnim kuharicama, 1 restavr. kuharici, 3 šiviljam perila, 1 vzgojiteljici, 1 postrežnici, 1 boln. strežnici, 2 vajenkama za strojno pletenje.

Maribor. Delo je na razpolago: 12 viničarskim družinam, 3 majarjem, 10 hlapcem, 1 kamnoseku, 1 mizarju, 1 vrtnarju, 2 kovačema, 15 čevljarjem, 1 peku, 1 mlinarju, 2 slaščičarjema, 1 sedlarju, 1 kolarju, 1 teracerju, 1 cementarju; vajencem: kovaške, kleparske, pekove, čevljarske, slikarske, pletarske in tkalske obrti. — Ženskam: 7 kuharicam, 9 služkinjam, 2 postrežnicama, 3 sobaricam, 5 vzgojiteljicam, 2 varuškama, 2 bolniškima sestrama, 4. perf. hot. sobaricam, 2 natakarcama, 7 delavkam, 3 služkinjam, za na Hrvatsko in v Srbijo, 2 delavkama za likati in črtati ovrtnike, 2 šiviljskima vajenkama, 1 trg. vajenki.

Celje. Delo je na razpolago: 1 hiš. hlapcu, 4 gozdn. delavcem, 8 konjskim hlapcem, 8 hlapcem za govejo živino, 3 majarjem kravarjem, 1 kleparju, 2 kovačema, 1 pečarju, 1 opekarskemu mojstru, 1 gateristu, 1 mizarju, 1 cirkularistu, 2 lesostrugarjema, 2 tesačema, 1 kolarju,

CENTRA

JESENICE

Kralja Petra cesta št. 198

1 krojaču šabloneerju, 1 mlinarju, 1 mesarju, 1 raznašalcu kruha, 1 strojniku, 3 perfekt. tkalcem, 19 vajencem. — Ženskam: 2 kmečkima varuškama, 43 kmečkimi deklam., 1 plač. natakarcici, 15 služkinjam, 8 kuharicam, 3 sobaricam, 2 varuškama, 4 tovarn. delavkam, 10 tkalkam, 2 gospodinjama, 1 vajenki; za sezono: 1 likarici, 2 pericama, 5 serviraricam.

Radio.

Slovenski radio v Ameriki. Mislimo da je že znano, da ni domžalska postaja edina, ki pošilja v svet slovenske besede. Naši rojaki v Ameriki so se namreč v svoji veliki ljubezni do slovenske besede in pesmi z brezprimerno požrtvovalnostjo lotili uresničenja slovenskega radia tudi v Ameriki. Ni jih sicer toliko, da bi si lahko zgradili svojo lastno postajo, pač pa najemajo za drag denar ob nedeljskih popoldnevih katero izmed ameriških postaj. Skoraj vsako nedeljo oddajajo tako po eno uro svoj lastni program, ki ga priobčuje med drugimi tudi list »Ameriška domovina«. Tako je v nedeljo dne 2. febr. t. l. nastopil ob 2 popoldne v postaji WJAY pevski zbor »Ilirija«, slovenska harmoničarka Sternadova, njen bratec z banjo in citraška Osvaldova. Program je obsegel 17 glasbenih točk, vodja je g. Primož Kogoj, napovedovalca pa sta John Grdina in Ralph Danilo. Mi smo tega prizadevanja naših rojakov v Ameriki zelo veselili, spoštovanje pa nas bo prevzelo, če stane najemnina za enourno oddajanje težke dolarske tisočake, ki jih zlože vsakokrat ameriški slovenski trgovci. Pri tem se spomnimo, da je bila vsa v zadnjem času firma Meinel pri nas edina, ki si je najela v našem radiu svoj koncert, do čim drugod skoraj vsak večerni koncert plača ena izmed večjih trgovskih firm.

RADIO JOŽE MARKEZ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobri se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

GRAMOFONI! KOLO!
Vse kar rabite, kupite dobro in po ceni v trgovini z mešanim blagom

RADOSLAV DOLINAR
Jesenice
(letna nagrada popust 5%).

Pierre l'Ermitte: 11
Kako sem ubita svojega otroka

In mnogi mladeniči, med katerimi so bili Demarne, Rommevaux, Gallais, Bretagne, Antigny, Richard in še dosti drugih, so postali njegovi pravi učenci.

Ves dan so bili v delu, a kljub temu so snovali načrte za prihodnost in niso jim bile neznane potrebe človeštva, kateremu so hoteli pomagati z iskrenimi in plemenitimi nasveti. Organizirali so delavce in množili moč in prenekateri so bili tudi sami res močne osebnosti.

Po salonih pa, kamor so s silo vodili Dominika, je srečaval same puhle glave.

Dominikova mati je izdajala strahovitega denarja za obleko in zabave. Njene prijateljice niso bile nič boljše. Kadar so prišle skupaj, ni bilo drugega pogovora kot o oblekah, o čipkah, o slaščičarnah in dragih jedilih pa o avtomobilih, a največ so imele opravka z drugimi ljudmi, ki so jih objedale dostikrat sicer ljubeznivo in duhovito; ali brez opravljanja niso mogle živeti.

Dominik je dostikrat, ko je prišel iz takih salonov, začutil strašno praznino, ki ga je utrujala in poniževala.

»Kadarkoli sem šel med ljudi, vselej sem se slabši vrnil!« je zapisal nekdo, ki je ljudi dobro poznal. Kaj naj reče Dominik, ki živi v neki posebni družbi, katera ni niti plemenitaška niti meščanska niti iz prostega naroda? To so prav za prav zajedavci, zrasli na človeški družbi kakor mah na starem drevju in žive od stoletnega dela vsega naroda, za pohujšanje pa, ki mu ga dajejo z lenarjenjem in preobledenostjo, mu vračajo ničvreden denar, ki ga niti sami zaslužili niso!

Dominik se je često spravil v kak kot salona in se začel »razgledovati«.

Dobro je vedel, s kako težavo na primer Bretagne zbere vsak mesec onih tristo frankov, katere daje ob prvem svojim revnim staršem, ki stanu-

jejo nekje na koncu Batignoles; za to je moral vedno nekoliko dlje sedeti v pisarni kot drugi! Pa je vedno prihajal v patronaž in bil poleg Rommevauxja in Antignya eden glavnih delavcev in voditeljev.

Slišal je, ko so govorili o nevarnih poskusih industrijev, slišal, ko so čitali pisma iz Maroka, kjer je stalo, da najodličnejši francoski mladeniči obdelujejo zemljo, da so postali živinorejci, poljedelci, industrijci in trgovci in tako ustanovitelji bodočih vasi.

Kaj pa on? In njegova družba? In oni, ki zahajajo k njegovi materi?

Odkod je pravaprav njegovo bogastvo? Kaj je storil, da je prišel do onih dvajset milijonov, ki jih je našel že v zibelci? To je vse, da se mu je zljubilo priti na svet!

Ali pa vsaj pametno rabi svoje milijone?

Ali jih je spravil le nekoliko v promet? Niti tega ne! Mirno leže na Angleškem, v Ameriki, Švici in Holandiji in pridejo z resničnim življenjem le toliko v dotiko, kolikor dajejo obresti, od katerih živi.

Pa njegov ujec, pravi vzor bahavega meščana, ki misli, da si mora privoščiti vse užitke nebes in zemlje. Če bi bilo treba iti po kak poseben sir, bi se peljal ponj z avtomobilom tudi štirideset kilometrov daleč, v nedeljo pa se mu ne ljubi iti k maši, češ, da je cerkev predaleč! Pa tudi drugi več ali manj »prosvetljeni« znanci, ki so prihajali v salon gospe lholdy, so bili prav taki.

Mnogokrat se mu je celo zazdelo, da mu je bodočnost že določena, čeravno je bil še tako mlad. Nekaj drznih deklet, ki jim je brez dvoma namignila mati, je krožilo okoli njega kakor ptice roparice. Srečaval jih je pri tenisu, pri golfu, v gozdu in v gledališču! . . . Nekatero so se toliko bavile s športom, da so izgubile vso žensko naravo. Drugim je blodilo po glavi samo ljubimkanje in ples. Večnoma pa niso mislile na nič drugega kot na ženitev in kako bi se čimprej na koga obesile.

Toda vse njihovo prizadevanje je bilo zaman. Preveč jasno se je videl njih namen in so se Dominiku že kar gabile.

Rad pa je videl drobno malo Lolito, ki je več-

krat prihajala k njim. Bila je preprosta in vesela modrooka deklica. Ker ji je umrl oče, je nosila črno obleko, lase pa je imela podrezane kakor Ivana Arška. Morebiti je ravno to nasprotje med mladostjo in črno presenetilo Dominika in ga nagnilo, da je občeval z njo posebno prijazno in ljubeznivo. Ampak to je bilo vse skupaj brez pomena.

Ali pa ga bo kedaj pozneje sploh kdo ljubil samo radi njega samega? Ali ni morda tudi zato rekel Kristus: »Gorje bogatecm!«, ker nikoli ne morejo brez bojazni reči, da so tako srečni, da jih ljudje cenijo, spoštujejo in ljubijo zavoljo njih samih brez ozira na njihove polne blagajne?

V tem oziru so dosti srečnejši ubožnejši ljudje in tudi oni bogateci, ki zares delajo in se trudijo.

Neko nedeljo je videl poroko starejšega člana patronaže, ki je bil preprost uradnik, sicer pa bister, razumen in delaven mladenič, ki je pri svojih petindvajsetih letih ustanovil že dve važni konzuni zadruzi. Za ženo si je izbral lepo in zdravo dekle, s katero sta bila skupaj v pisarni. Bila je prednica župnijske Marijine družbe in imela veliko besedo v vseh deklških organizacijah.

Prostorna cerkev je bila polna do zadnjega kotička. Prišli so prijatelji iz obeh patronažev, sestre sv. Vincenca Pavlanskega iz Caulaincourtske ulice, njuna druga družinan, dekleta onega okraja, tovariši iz pisarne in premnogo prijateljev. Vse se je zbralo okrog mladih poročencev, ki sta ob vstopu v zakon že nekaj storila za svojega bližnjega.

Dominik je začutil, da je med to prelivajočo se množico edini onega rodu, ki prinaša človeštvu več zla kot prida.

Župnik je imel oba novoporočenca posebno rad in napravil kratek prav prisrčen nagovor. Izrazil je svoje veselje, da more poročiti tako dvojico, ko sta oba kot nalašč ustvarjena drug za drugega. Kako žalosten je dostikrat pariški duhovnik, ko blagoslavlja nekatere zakone pa se zaveda, da za vedno zveže dvoje bitij, ki niti ne slutita neizrekljive resnobe zakona in ne vesta, da njune pred Bogom izrečene besede odmevajo v večnost. Kako je žalosten, ko ve da združi dvoje bitij, ki ju veže samo odličen stan ali služba, denar ali druga prazna in ničeva stvar.